

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף אמנויות
הפיקוח על הקולנוע והתקשורת

קיץ, תשע"ה 2015

סמל שאלון: 050104

בחינת בגרות האמנות הקולנוע 1 יח"ל

משך הבחינה :

שעה –זמן צפייה

שעה וחצי – זמן כתיבה

מבנה הבחינה :

בבחינה זו שאלון UNSEEN אחד.

יש לענות על ארבע (4) שאלות מתוך שבע (7) שאלות : 25 נקודות לכל
שאלה

מהלך הבחינה :

הקרנת הסרט "סיפור מסגרת" (אחיה הרשטיק, 2015), 13 דקות.

חלוקה ועיון בשאלון (קריאה ובחירת שאלות) - 10 דקות

הקרנה נוספות של הסרט- 13 דקות

כתיבת תשובות - 90 דקות

הערות:

בכל התשובות יש להיעזר בדוגמאות מהסרט ו/או מסרטים שנצפו בכיתה.

המבחן - ללא חומרי עזר

אין לכתוב בעפרון או בעט אדום או בהיר

בהצלחה !!!

הסרט "סיפור מסגרת" (אחזה הרשטיק) 2015

ענו על 4 מתוך 7 השאלות הבאות

25 נקודות לשאלה.

1. נרטיב קולנועי

תשובה

א. מבנה העלילה הקלאסי/ אריסטוטלי מורכב מאקספוזיציה, הסתבכות/ קונפליקט (אירוע מחולל, נקודות מפנה ונקודת שיא) והתרה. הסרט "סיפור מסגרת" מתאר רגעי הפרידה האחרונים של נחום מחנות המסגרות שלו ודרך כך גם מבת זוגו (שכנראה נפטרה). ניתן לראות כי בעוד פתיחת הסרט מספקת לנו מעין אקספוזיציה בה אנו נחשפים למרחב בו עלילת הסרט מתרחשת, המשך הסרט אינו שומר על מבנה העלילה הקלאסי: הקונפליקט של הגיבור, פנימי במהותו, אינו מתפתח - יתר על כן הסרט מכיל קפיצות בין אירועי ההווה והעבר ובכך אינו שומר על מבנה עלילה קלאסי - ליניארי.

ניתן לקבל גם תשובה המתייחסת לנרטיב במבנה קלאסי כי הסרט למעשה מכיל את כל מרכיבי המבנה הקלאסי כולל התרה שהיא ההשלמה עם הפרידה והכרה בהזייה.

ב. הסצנה הראשונה חושפת בפנינו את חנות המסגרות העזובה של נחום, המצלמה עוברת על גבי מסגרות ישנות, תמונות ורצפה מלוכלכת. בסצנה זו אנו נחשפים לנחום, בעל החנות, שנפרד מן החנות ומפרק את המזוזה ממשקוף הדלת. בסצנת הסיום נחום משלים את תהליך הפרידה מהחנות והמצלמה מתמקדת על המזוזה המפורקת ותמונת החתונה של נחום ורעייתו (המנוחה). על כן, ניתן לראות כי סוג הקשר בין סצנת הפתיחה וסצנת הסיום היא **סגירת מעגל** - בתחילת הסרט נחום מתחיל בתהליך הפרידה מהחנות ופירוק המזוזה ובסצנת הסיום תהליך הפרידה הושלם.

2. עיצוב הדמויות

תשובה

דמות הגיבור

א. בעל חנות למסגרות, הגיבור בגיל העמידה, שיער שיבה, לבוש חולצה מכופתרת עליונית פליז, תיק צד, ושקית ניילון עם מסמכים, סוקר את החנות רגע לפני שהוא סוגר את החנות לצמיתות.

דמותו של הגיבור בתחילת הסרט מתגלה אלינו בהדרגתיות. בתחילה באמצעות ידיים המסירות מסגרות מהקיר, לאחר מכן באמצעות צל גופו ולבסוף ידיים מקומטות שותות תה וקלז אפ על פניו. פנים בוהות ברקע שסביבו. מסגרות ריקות בגדלים שונים תלויות, מונחות, ומפוזרות ללא סדר. כך גם קופסאות. הסקירה האיטית של הלוקיישן ודמותו של הגיבור משקפות את נקודת הזמן בו שרוי הדמות, לבד, תנועות איטיות, קצב איטי של חיים, אין לאן למהר. והקושי להשאיר מאחור את מה שמייצג העבר- סך כל חייו.

הידיים הנוגעות במסגרות, ובמזוזה, לוקחות אותו אל זכרון העבר אל הקמת החנות עם האישה מרים. ודרך הסמלים נוצר אצלו טשטוש בין הווה לעבר..

ב. דרך נקודת המבט של של החבר יצחק אנחנו הצופים יכולים להבין את הפנטזיה של נחום. כמו כן החבר יצחק הוא המראה של הסביבה של נחום. דרך הדמות של החבר אנחנו מבינים שמרים היא הזיה. (לא מציאותית). החבר, לבוש ספורטיבי חולצה קצרה, דמות אנרגטית, הן בשפת גופו, ובקצב דיבורו, גישתו פרקטית.. הוא לא מבין את נפשו של הגיבור " מה קורה לך? מה מיוחד במסגרת? " לגישתו יש למכור כמה שיותר מסגרות, החבר מעצים את הפסיביות של הגיבור הנע באיטיות, באי רצון וחוסר אנרגיה למכור/להתנתק.

מרים מייצגת את החיות והאנרגיה שהייתה בחייו של הגיבור. אישה נאה, מחייכת, מנקה את המסגרות ודואגת לעסק. לבושה בבגד צבעוני, פרחוני, מלא חיים. כל זה בניגוד לדמות האפורה של נחום. המבט שלה אליו שואב אותו לעולם העבר והמימיקה בפניו משתנה בהתאם.

תשובה

א. סרטנו נפתח בשורת מסגרות נטולות תמונות אשר מורדות זו אחר זו מן הקיר החשוף . כבר בפתיחת הסרט נצבות מסגרות ריקות אשר מסמנות סיום וחוסר תוכן

לראשונה נחום מוריד את המסגרת הקסומה כשאף היא ריקה מציור או תמונה בתוכה . ואולם כשהוא מתבונן בה לפתע היא נמלאת בצבעוניות ובחיים ובעיקר בדמותה של אשתו מרים. המסגרת מייצגת את חייו העשירים והמלאים של נחום בצעירותו ונחום שולח את ידו כמבקש להתחבר עוד פעם אחת לעברו ולמרים אהובתו . מרגע שנחום מתבונן במסגרת כל עברו מוצף , וחנותו האפרורית מתמלאת בצבעים וקולות מן העבר העשיר והצבעוני .

נחום מסרב להיפרד מן המסגרת אשר ממלאת שוב את חייו בתוכן עשיר והיא איננה כבר מסגרת ריקה כפי שהיו חייו בתחילת הסרט .

לאחר שנחום מבין כי המסגרת מלאה בתוכן שאיננו אמיתי , אלא פרי דמיונו . וכי כפי הנראה דמיונו מתחיל להתערבב עם המציאות , פרצופו השבור במראה מסמל את שברונו הנפשי של נחום וכשהוא מבין זאת הוא חוזר לחנותו מתבונן בפניה המאוכזבות של מרים ומנתץ את המסגרת במטרה להכריח את עצמו לחזור למציאות האמתית . דמותה של מרים הופכת מטושטשת ולמעשה עם ניפוצה של המסגרת היא נעלמת כליל . חזרתו של נחום למציאות של העולם האפור אך האמיתי ללא דמותה של מרים מתחייב משבירתה של המסגרת וההכרה בעולמו העכשווי כאדם שהגיע לסוף חייו , נותר ללא אהובתו והנאלץ לסגור את החנות אשר הייתה מקור פרנסתו ועיקר חייו. הסצנה מסתיימת בשוט איתי של המסגרת השבורה ובנחום מרכין את ראשו כמקבל עליו את הדין .

ב. בראשית הסרט בבואו לסגור סופית את החנות מתעכב הגיבור נחום במבטו וליטוף ידו את המזוזה – בשוט זה לראשונה בסרט מתחלפת צבעוניות הסרט מאפורה לצבעונית מלאת חיים לשבריר שנייה בשוט מן העבר נראתה יד נשית מחזיקה את המזוזה בעוד ידו שלו (כפי הנראה) קובעת את המזוזה .

קביעת מזוזה מסמלת – התחלה חדשה . נהוג לקבוע מזוזה בבית או בעסק חדשים – מזוזה זו היא הכמהה לברכה ושמחה בבית זה והיא מקפלת בתוכה את כל

התקוות והאיחולים אשר נחום ואשתו מאחלים לעצמם כשהם פותחים את החנות החדשה שלהם. סיומו של שוט זה הוא בהסרת המזוזה ובחיוך געגוע של נחום כסמל לסיומה של תקופה, וסגירת החנות.

בשוט הסיום של הסרט מופעה בשנית המזוזה כשהיא מונחת בין תמונת הזוג הצעיר נחום ומרים בנעוריהם ובין מברג המסמל את עבודת חייו של נחום. המזוזה הוסרה מעל פתח הדלת, הסרה זו מסמלת את הסיום חייו של נחום, את העובדה כי דלת זו נסגרה ולא תפתח עוד עבורו.

4. פס קול

תשובה:

- א. דיאגטי – פס קול הנובע מתוך הסצנה וההתרחשות בה. נון דיאגטי - פס קול שאינו מתוך העולם הנראה לעין של הסצנה, כמו קריינות, v/o, מוסיקת רקע ועוד.
- ב. הסאונד הדומיננטי בסרט הוא הסאונד הדיאגטי של

1. דיאלוגים של הדמויות,
2. אפקטים של סאונד (תמונה נופלת, מסגרת נשברת וכו')
3. רום טון.

קולות אלו משולבים יחד עם המוסיקה הא-דיאגטית כדי ליצור תמה על פיה העולם הישן, קרי - הזיכרונות, פולש לרגעי ההווה של הדמות. בסאונד, זה בא לידי ביטוי באווירה ובת יאור הדמות, כאשר היא מתחילה את שגרת יומה בסאונד ריאליסטי המנומק בפריים, אך אט אט נכנס לחייה סאונד שאיננו מכאן ועכשיו, כאשר הרעשים הלא ריאליסטיים חודרים לחייו, (למשל בדיבור של אלמנתו) מתלווה אליהם הד, המוסיקה הנון דיאגטית מתגברת והתחושה היא של חלום. הרום טון נפסק לפתע כאשר הרעשים מן העבר חודרים להווה.

5. עיצוב הזמן

תשובה:

- א. כדי לתאר את המציאות החיצונית משתמש הבמאי בצילום שחור לבן, גוונים של חום, במוזיקה מלנכולית ורעשים ריאליסטיים. והמציאות הפנימית מתוארת בצבעים חמים .
- לדוגמא: המעבר הראשון מהמציאות החיצונית למציאות הפנימית קורה כשיוצא האיש מחנות המסגרות מביט על המזוזה. המזוזה מופיעה בצבע כשמיד אחריה רואים בצבע את ידיו של האיש קובעים מזוזה על משקוף הדלת כשמאחורי ידיו רואים פנים של אישה בצבע, בעיקר עיניים המביטות על המעשה, עיניים מאירות, הרבה חום.
- ב. שלושה שוטים דומיננטיים בסצנה זו:
- אקסטרים שוט על פני הדמות שלנו,
- מדיום שוט של באישה ומדיום קלז אפ של האישה.
- הקלז אפ על פני הדמות מאפשר להבין שאנחנו נמצאים בתוך המציאות הפנימית שלו. השוט בצבע ועל פניו חיוך, בניגוד לפניו הקודרים במציאות העכשווית בה הוא חי. הצבעים בעולם הפנימי מלאי חיים והאדום שולט.
- המצלמה עוקבת אחת האישה והפעולות אותם היא עושה: משקה את הצמחים, מורידה מסגרת הקיר, מביטה אלי משהו שנמצא מחוץ לפריים ומחייכת בהמון אהבה. ונראה כאילו הדמות מביטה על המציאות הפנימית אך לא שותפה בה.
- כמו כן בדקה זו המציאות הפנימית של נחום מתערבבת עם המציאות החיצונית וניכר שהוא לא יודע להבחין בניהן יתר. מרים מופיעה בסביבה כמו כל האנשים הנמצאים בחנות, העריכה קופצנית ועוברת במהירות בין הדמויות והקולות. קולה של מרים משתלב בקולות האנשים בחנות. נקודת המבט בסרט עוברת בין מבטו של נחום על הדמויות לבין מבט חיצוני הבא לידי ביטוי ב- C.U. או M.S של הגיבור. בשוט זה מרים והקונה נמצאים באותו פריים ולא בפריים נפרד וכן בקריאתו של נחום: מרים בה הוא לראשונה מבטא את הבלבול.

תשובה:

מוטיב המראה בקולנוע כצוהר לעולם פנימי של האדם. מאפשרת התבוננות שמניעה לפעולה, מעוררת שאלות של זהות. המראה יכולה לשקף חלום, מפגש בין עולמות גם כמראה עבור הצופים

פעמיים בסרט יש השתקפות של הגיבור. הראשונה מחוץ לחנות, מביט בהשתקפות המלאה שלו ובמבט מובס נכנס פנימה.

בפעם שנייה דרך המראה השבורה. הגיבור מרים את המראה השבורה הנתונה במסגרת ותולה אותה בזהירות על הקיר. המגע שלו במראה שונה מהמגע של המסגרת ממנה ניבטת מרים. זהו מגע אמיתי. המראה משקפת מעבר להתבוננות שלו בעצמו. זהותו השבורה ניבטת מול עיניו, מראה לו את נקודת הזמן הרגשית בו הוא נמצא. דמות שבורה המנסה להיאחז בשלם בדמות מרים. המראה שמה לו "מראה" על המציאות בו הוא נמצא. לוקחת את החלום וההזיה לרגע ממשי. מרים כדמות חדה ושלמה היא זיכרון הלכוד במסגרת.

ההתבוננות הניעה אותו לפעולה. ההשתקפות העצמית גרמה לנקודת מפנה עבורו. מפסיביות אל רגע אקטיבי של שבירת המסגרת והבעת פנים מציאותית יותר להווה בו הוא חי. היפרדות מהעבר. זה הרגע להרפות.

הגיבור עובר תהליך. ממצב של בדידות, עייפות ותחושה של חיות הזויה לשבירת מסגרת התמונה ולתחושה של פיקחון והשלמה עם המצב, זריקת המסגרת שמתוכה ניבטה מרים שברה את ההזיה והחזירה אותו למציאות.

7. קומפוזיציה

א. הפריים מתאר באופן ויזואלי את מערכת היחסים בין ההווה לעבר. כאשר הקומפוזיציה תומכת במערכת היחסים. גודל השוט הוא אמריקן שוט (M.L.S) הפריים סגור ותחום, מצד אחד במסגרת התמונה, אך משאיר פתח קטן (אופטימי) מצד שמאל של הפריים, התאורה ניגודית מאוד, ואילו הפריים מתחלק כמעט לשחור לבן ולצבע, כאשר למעשה הצבעים של הידיים ומסגרת התמונה הם חמים ובוהקים (vivid) ואילו צבעי החנות מונוכרומאטיים, כמעט שחור לבן

נקודת המבט היא של הגיבור

א. על ידי האמצעים המתוארים בסעיף א' מצליחה הבימאית לייצר עולם נפשי מורכב, של אדם המאבד את היכולת להבדיל בין אירועי העבר ואשתו (אלמנתו האהובה) לבין רגעי ההווה שלו כאדם קשיש בחנות מסגרות כושלת. הדומיננטה של הפריים ממקדת את העין באישה האהובה אשר גם היא מחזיקה מסגרת, כך נוצר אפקט של מסגרת בתוך מסגרת, כמו בבושקה של מסגרות, אפקט ויזואלי המצביע על תקיעות. השוט האמריקאי גורם לה להראות כמעט כמו גיבורה במערבונים כאשר המסגרת השמוטה שהיא אוחזת בידה נראית כמעט כמו נשק.

בעזרת השימוש בטכניקה של הפרדת בצבעים בפריים, יוצרת הבמאית אפקט הפוך למה שמתואר בד"כ בקולנוע, בעוד העבר מיוצג לרוב בצבעי שחור לבן/ ספייה/ מונוכרומטיים והווה מיוצג בצבע, כאן קיים היפוך המעיד על הטעם שבחיו עם אשתו שהוסיפה צבע לחיו, לעומת חיו האפרוריים בהווה. נקודת המבט גורמת לנו להזדהות עם הגיבור ולחוש את המציאות מעיניו, כאשר בהדרגה נקודת המבט הולכת ומתארכת לאורך הסרט.